

สรุปหน้า 1

มหัศจรรย์แห่งนาเกลือ
ดินแห้งหมาส้มขาวใหญ่

“เกลือเป็นทั้งพระเอก ผู้ร้าย
เป็นตัวประกอบ ★ มีต่อหน้า 5

สลับ

หน้า 1

เป็นพระเอกก็ทำน้ำปลา เป็นผู้ร้ายกินมากไปก็เป็นไต ตัวประกอบของหวานใส่เกลือนิดหน่อยทำน้ำกะทิ หรือดินเข้ามาใช้แปรงฟันอาบน้ำใส่เสื้อผ้า สดชื่นมากก็ต้องใช้เกลือซัก

บุญปลอด เจริญฤทธิ์ ชื่อเล่นโต อายุ 50 ปี ชาวนาเกลือ ตำบลบางแก้ว อำเภอบางละมุง จังหวัดสมุทรสงคราม บอก

พี่โต คนนี้คือผู้ค้นพบประโยชน์ของซี๊ดแตดนาเกลือ ใช้เป็นปุ๋ยไม่ดอกไม่ผล และทำให้รสชาติ ขึ้นชื่อ...ส้มโอขาวใหญ่

ซี๊ดแตดนาเกลือ ก็คือสาหร่าย ตะไคร่น้ำและจุลินทรีย์เล็กๆ ลอยมากับน้ำทะเล ซึ่งเริ่มสูบเข้ามาเกลือตั้งแต่เดือนพฤศจิกายนถึงเดือนเมษายน เวลานั้นนาเกลือต้องการแสงแดดแผดเผา จนทำให้ตกผลึก

เก็บเกี่ยวนาเกลือเสร็จจะเป็นช่วงพักท้องนา ตรงกับฤดูฝน ทำให้มีน้ำขังในกระถางนา สาหร่ายจะเจริญเติบโต เมื่อฝนหยุดตก สาหร่ายจะแห้งแตกกระแหงเป็นแผ่นๆ เมื่อโดนน้ำจะมีกลิ่นเหม็นเน่าเหมือนหมาตายชาวบ้านจึงเรียกอีกชื่อว่า "ดินหนังหมา"

ก่อนมาทำนาเกลือ พี่โตอยู่กรุงเทพฯ เรียนจบรัฐศาสตร์ จากรามคำแหงใช้ชีวิตสบายๆ ว่างๆขายของนัด ขายตั้งแต่กางเกงยีนส์ ไปถึงผลไม้แช่อิ่มจนวันหนึ่งพ่อบอกให้กลับไปทำนาเกลือที่บ้าน

พ่อบอกว่า "พ่อแก่แล้ว ทำไมไหว" พี่โตลืดยุณาน ตั้งใจว่ากลับไปแล้ว จะไม่เป็นแค่ชาวนาเกลือธรรมดา พี่โตมีสิทธิ์ที่คิดไกลไปว่าจะไม่เป็นแค่คนธรรมดา จะต้องเป็นอินทรี

ตอนเริ่มทำนาเกลือ ปัญหาที่พี่โตเจอคือซี๊ดแตดนาเกลือ "ที่บ้านมีที่กว่า 30 ไร่ ต้องออกแรง ขนเอามากอง ออกทิ้งทุกปี"

หน้าฝนปีนั้น พี่โตสังเกตเห็นแดงโมเาหนึ่ง มันเกิดและเติบโตขึ้น ผลมันโตเท่าขา ขิมแล้วเนื้อทรายรสหวาน เอาไปให้เพื่อนชิม เพื่อนถามชื่อมาจากไหน

"เอามาจากนาเกลือ" เพื่อนไม่เชื่อ นาเกลือปลูกอะไรได้ดินก็เค็มร้อนก็ร้อน

พี่โตต้องพาเพื่อนไปดูให้เห็นกับตา ตันแดงโมขึ้นเต็มแดงโมพวกนี้ชาวบ้านกินแล้วคายเม็ดทิ้งไว้

บทพิสูจน์ด้วยตายังไม่พอ พี่โตคิดว่า ควรมีงานวิจัยเพื่อนอาจารย์มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ กำแพงแสน แนะนำให้ขอทุนจากสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.)

เขียนหนังสือขอทุนวิจัย ใช้เวลาถึง 6 เดือน แต่งงานวิจัยขอเงิน 75,000 บาท ต้องไปตีมหาวิทยาลัยมหิดล ศาลายา ขึ้นไปขอเงินทุกเดือนๆ "โคตรจะเหนื่อย" พี่โตรำพึง "พอไปถึง มีคนบ่นเข้าหู ดินหนังหมา มากอีกแล้ว"

วันหนึ่งรู้สึกแย้ จนทนไม่ไหว เดินขึ้นไปตบโต๊ะบอกอาจารย์ เงินแค่ไหน ออกเองก็ได้ ไม่ขอแล้ว อาจารย์ก็อดคอกขวนลงข้างล่าง บอกว่า เงินหลวง 10 บาทเขาก็ต้องซัก รู้ว่าออกเองได้ ขอให้ใจเย็นก่อน

พี่โตทำใจกลับขึ้นไปคุย เขาบอกให้ทำใหม่ กลับมาเริ่มอีกครั้ง ครั้งนี้พี่โตส่งเด็กๆในเครือข่ายเกษตรกรรม และเครือข่ายมหาวิทยาลัยภูมิปัญญาท้องถิ่นไปตามจุด ตั้งแต่เช้า เก็บข้อมูลซี๊ดแตดนาเกลือ เด็กไปทำได้แปดเดียว บอกว่าชาวบ้านทั้งเหนียวทั้งร้อน ไม่ให้เวลาคุยด้วย

เริ่มต้นอีกทีคราวนี้ออกทุนจัดข้าวหม้อแกงหม้อ ชวนชาวบ้านมานั่งกิน พอข้าวเข้าปาก ก็ส่งเด็กเข้าคุยเก็บข้อมูล แต่ก็มีชาวบ้านเกลือหลายคนไม่ให้ความสำคัญ ไม่เชื่อว่าซี๊ดแตดนาเกลือจะมีคุณค่า

เกลือเขาเอาไปทำขนมจีนเกลือกลางเอาไป

ดองผักดองปลาเกลือดำเอาไปทำไอติมดีเกลือ

เอาไปทำยาขับเส้นเกลือตัวผู้เมื่อยาวๆเอาไป

ทำยา ใครเป็นช่างในคอไว้ล้างคอสำนวนเผา

พริกเผาเกลือ ก็ใช้เกลือตัวผู้

มหัศจรรย์แห่งนาเกลือ ดินหนังหมาสับขาวใหญ่

เอาซี๊ดแตดนาเกลือไปวิเคราะห์ทางเคมี ที่ภาควิชาเคมี คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร โดยผศ.ดร.ณรงค์ ฉิมพาลี พบว่ามีธาตุโพแทสเซียม 2 เปอร์เซ็นต์ ธาตุฟอสฟอรัส 0.18 เปอร์เซ็นต์

ธาตุเหล่านี้ เป็นสารอาหารที่ต้นไม้และพืชผลการเกษตรต้องการ

เอาซี๊ดแตดนาเกลือไปให้อาจารย์สมทรง แสงตะวัน เกษตรกรตำบลบางพรม อำเภอบางคนที ครุภูมิปัญญาไทย ด้านเกษตรกรรม เอาไปใส่ในสวนส้มโอ

ปรากฏว่า...ส้มโอผลสวยใหญ่ มีรสหวาน ได้รับรางวัลชนะเลิศระดับประเทศ

ข่าวส้มโอขาวใหญ่ ได้รับรางวัล มีคนถามว่าดินหนังหมาคืออะไร "ตั้งแต่นั้นวันนั้น ผมรับโทรศัพท์จนหูอื้อ" พี่โตว่า "ปีหนึ่งมีคนเอาไปเขียนในหนังสือฉบับเล่มแทบไม่ถ้วน ออกโทรทัศน์เกือบทุกช่อง" ย้อนไปคุยเรื่องงานวิจัย พี่โตบอกว่า เป็นงานที่หนัก ทำจนเลือด

ตาแทบกระเด็น คนดำ 10 คนที่ สุดท้ายปีงบประมาณ ต่อ เดินตามทำ ขายเกลือ เกลือ กลับจาก สิ่งที่อยู่อยู่ ดอกเกลือ เอาดอกเกลือ ออกหวานๆ "ลองเอา ผ่านไป... "เอาไป... เม็ดดต้นคัน" ฟังเพื่อน สอนเรื่องเกลือ ถึงวันนั้น ชาวนาเกลือร ตัวเองเลขที่ 99 เป็น โรง ปัจจุบัน คนทำนาเกลือ ให้เด็ก นักศึกษา มีประโยชน์อะไร เกลือเขา เกลือดำเอาไป ยาวๆเอาไปทำ สำนวน... "เรื่องคน นั้นเป็นความข ดินฝุ่นแ กระสอบละ 40 กิโลกรัม 1,000 บาท ตอนนั้นว่า ปลอ่ยทั้งหมด ที่ศูนย์นี้ ทำไอติม ไข่เค็ม จากสถาบันกา และยังมี โรงเรียน แสงอาทิตย์ ไม่ มาไม่ขาดก็ต้อง "คุณมา... ซื่อไปแล้วเอา

ตาแทบกระเด็น งานที่ทำไม่ได้ทำเพื่อตัวเอง มีทั้งคนเห็นด้วย คนเฉยๆ คนด่า 10 คนเห็นด้วยแค่ 3 นอกนั้นเฉยและด่า

สุดท้ายงานวิจัยชิ้นนี้ เป็นงานวิจัยดีเด่นของ สกว.

ปีผลงานเรื่องนี้แคดนาเกลือ หรือดินหนังหมาได้ พี่โตก็ลุยทำเกลือ ต่อ เดินตามห้างดูว่าเขาขายเกลืออะไร สมัยพ่อทำเกลือขายกะ...ก็แค่ ขายเกลือ เกลือ และเกลือ อย่างเดียว

กลับจากเดินดูตลาด ชื้อฉมวกช้อนลูกนำมาให้พ่อ บอกช่วยซื้อ สิ่งที่ย่อยอยู่บนผิวนาเกลือให้ ได้มาแล้ว อยากให้พ่อตั้งชื่อ พ่อตั้งชื่อ... ดอกเกลือ

เอาดอกเกลือ ไปแจกพรรคพวก พรรคพวกถามว่าเกลืออะไร ทำไม ออกหวานๆ

“ลองเอาไปแปรงฟันหรือทำอาหารดู” พี่โตบอก

ผ่านไปอีกวัน รุ่งพี่มาขอซื้อดอกเกลือ

“เอาไปดองเหรือ” พี่โตถาม เพื่อนตอบว่า “เอาไปอาบน้ำ แก้ว เม็ดผดผื่นคัน”

ฟังเพื่อนบอก พี่โตได้ไอเดีย ไปหาเพื่อนที่กรมวิทยาศาสตร์ให้ สอนเรื่องเกลือสปา ได้ความรู้แล้ว พี่โตใช้ดอกเกลือเริ่มทำเกลือสปาขาย

ถึงวันนั้น บัณฑิตรัฐศาสตร์รามคำแหง ก็เปลี่ยนแปลงตัวเองจาก ขาวนาเกลือธรรมดาเป็นพญาอินทรี พี่โตเริ่มสถาปนานาเกลือ บ้านของตัวเองเลขที่ 99/1 หมู่ 7 ตำบลบางแก้ว อำเภอมือง จังหวัดสมุทรสงคราม เป็นโรงเรียนคนทำนาเกลือ

ปัจจุบัน โรงเรียนคนทำนาเกลือเปลี่ยนชื่อเป็นศูนย์เรียนรู้โรงเรียน คนทำนาเกลือ อยู่ในเครือชมรมหาวิชาลัยภูมิปัญญาท้องถิ่น ต้องการ ให้เด็ก นักศึกษา หรือคนที่สนใจได้เรียนรู้ว่า สิ่งที่เรารู้จักกันว่า เกลือนั้น มีประโยชน์อะไร

เกลือขาวเอาไปทำขนมจีน เกลือกกลางเอาไปดองผักดองปลา เกลือดำเอาไปทำไอติม ดีเกลือ เอาไปทำยาขับเสมหะ เกลือตัวผู้เม็ด ยาวๆเอาไปทำยา ใครเป็นขางในคอ ไว้ล้างคอ

สำนวนเฝ้าพริกเฝ้าเกลือ ก็ใช้เกลือตัวผู้

“เรื่องคนตายไม่ฉีดยาฟอร์มาลินเอาเกลือตัวผู้วางที่สะดือ ไม่เน่าเปื่อย นั้นเป็นความเชื่อ” พี่โตว่า

ดินฝุ่นแฉะคันนาใช้ฟอกไข่เค็ม มีการตะฝุ่นใส่กระสอบขาย กระสอบละ 40 บาท น้ำเกลือก็ขายได้ เอาไปเลี้ยงกุ้ง เมื่อก่อนขาย กันละ 1,000 บาท

ตอนนี้ราคาถูกมากเหลือคันละ 300 บาท ขายไม่คุ้มค่าแรง ก็ ปล่อยทิ้งหมด

ที่ศูนย์เรียนรู้โรงเรียนคนทำนาเกลือ มีฐานการเรียนรู้ สอนวิธีการ ทำไอติม ไข่เค็มฟอกดินฝุ่น มีเด็กนักเรียนจากหลายๆที่ มีนักศึกษา จากสถาบันการเรียนรู้เพื่อปวงชน

และยังมีเด็กจากประเทศมาเลเซียถูกส่งมาเรียนทำไข่เค็มปีละ 2 รอบ

โรงเรียนคนทำนาเกลือเป็นหนึ่งในเดียวของแม่กลองใช้พลังงาน แสงอาทิตย์ ไม่ได้จ่ายบิลค่าไฟ อยู่แบบพอเพียงมาได้ 9 ปี ทุกวันมีคน มาไม่ขาดก็ต้องต้อนรับ จนไม่มีเวลาทำอย่างอื่น มีรายได้จากการขายของ

“คุณมาแล้วซื้อของผมไปแล้ว ของทุกอย่าง มีคุณค่า มีคุณประโยชน์ ซื้อไปแล้วเอาไปใช้เอาไปกินอย่าซื้อเพราะเกรงใจผม” พี่โตทิ้งท้าย.